

DE FRET

DIT IS EEN PUBLICATIE VAN: WWW.FRETTENPRET.NL

Heb je een werkstuk of spreekbeurt over fretten? Dan kan dit boekje jou een zetje op weg helpen. Lees het boekje eerst rustig door voordat je begint...

Heb je na het lezen van dit boekje nog steeds vragen, dan mag je altijd een e-mail sturen naar Frettenpret!

DIT IS EEN PUBLICATIE
VAN:
WWW.FRETTENPRET.NL

Voor meer informatie:
info@frettenpret.nl

INHOUD

Hoofdstuk	pagina
1. Frettenfeiten	3
2. Wat zegt het woordenboek	4
3. Woordenspin 'De Fret'	4
4. Een fret een huisdier voor jou?	5
5. Huisdier?	6
6. Bewegen en spelen	6
7. Voeding	7
8. Huisvesting	7
9. Medische verzorging	9
10. De vacht	10
11. Opvoeden	11
12. Op vakantie	12
13. Het gebit	12
14. Jagen met fretten	15

FRETTENFEITEN

latijnse naam	Mustela Putoris Furo Het eerste deel: Mustela, geeft aan in welke familie de fret zit: de wezelachtige (net als wezels, marters en de bunzing). De familieband met de bunzing blijkt uit de tweede naam: Putoris. Het derde deel van zijn naam Furo is het gedeelte dat alleen voor de fret geldt.
familie	De fret stamt af van de bunzing en behoort dus tot de familie der marterachtigen. Het is een roofdiertje.
geluid	mokken: ik ben vrolijk en speel blazen: kijk uit, straks bijt ik!
mannetje	ram
vrouwtje	moertje
babydier	Frettenpup, het wordt kaal en blind geboren. Het gewicht van een pasgeboren pup is tussen de 7 en 11 gram
draagtijd	ongeveer 42 dagen
nestgrootte	Gemiddeld 6-8 stuks, vanaf tien jongen wordt het moeilijk voor de moeder om ze groot te brengen; ze heeft maar acht tepels!
ogen open	tussen de vierde en vijfde week
nestperiode	De pups moeten 8 weken bij de moeder blijven
volwassen gewicht	Variërend van 400 gram tot ruim twee kilo
leeftijd	8 - 10 jaar
drinken	water (geen melk > dan krijgt de fret diarree!!!)
voedsel	Een fret is een carnivoor (vleeseter) Het eet: frettenvoer (vleesbrokjes voor fretten)
omgevingstemperatuur	Voor de fret het prettigst rond de 18 graden Celsius (temperaturen boven de 30 graden Celsius zijn levensgevaarlijk voor
ruimte	1,5 m ² voor twee fretten (maar daarbij moeten de fretten iedere dag uit de kooi om lekker te

WOORDENBOEK

Wat zegt het woordenboek over het woord 'fret':

fret¹ (de ~ (m.))

- 1 (~ten) dunne schroefboor met scherpe schroefdraden
- 2 (~ten) schroefvormig uiteinde van sommige boorijzers
- 3 metalen toonrichel dwars op de hals bij snaarinstrumenten

fret² (het ~, ~ten)

- 1 kleine albinovorm van de bunzing, gebruikt om op ratten en konijnen te jagen

fret-ten-jacht (de ~)

- 1 jacht op konijnen met een fret

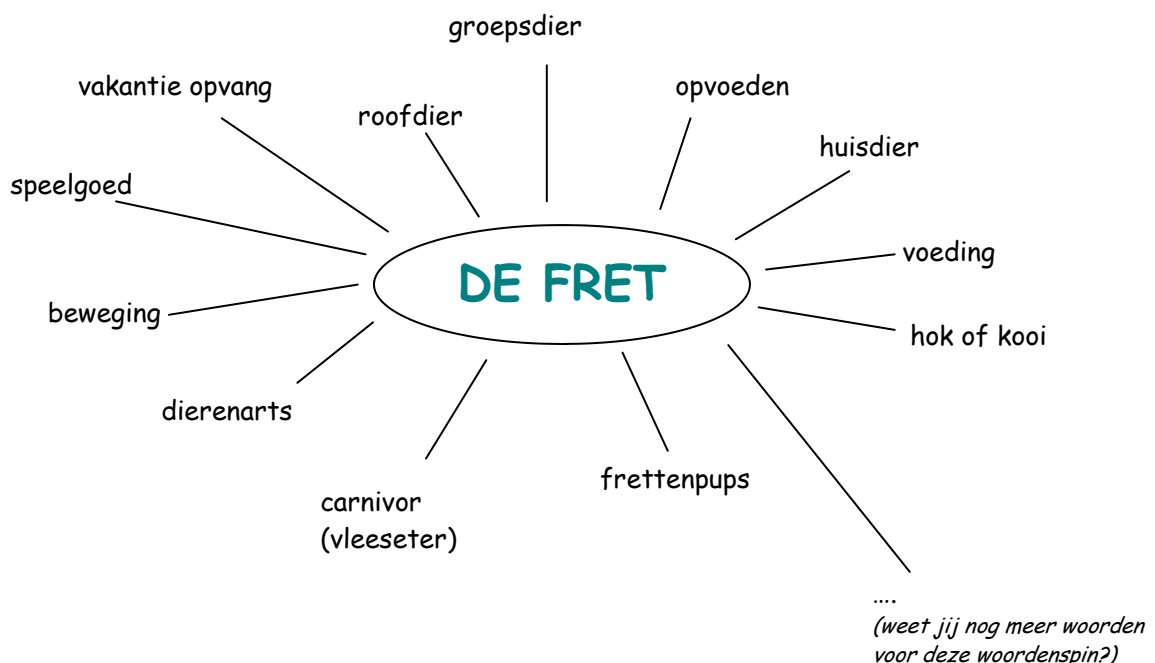
fret-zaag (de ~)

- 1 zaag om gaten te zagen

Zoals je ziet spreken we dus eigenlijk van 'het fret', maar omdat bijna geen enkel boek of website het over 'het fret' heeft, zal deze folder over 'de fret' gaan.

WOORDENSPIN

Als je met een werkstuk of spreekbeurt begint, maken sommige mensen een 'woordenspin'. Om het hoofdwoord (het onderwerp), zetten ze allemaal woorden die met het onderwerp te maken hebben. Hieronder zie je zo'n woordenspin over de fret:

EEN FRET; EEN HUISDIER VOOR JOU?

Waarom houdt men een fret als huisdier:

Sommige mensen kunnen het soms moeilijk begrijpen, dat iemand graag fretten houdt.... Als ik moet uitleggen wat we leuk/prettig vinden aan onze fretten vertel ik ze meestal het volgende:

- het zijn vrolijke diertjes
- ze zijn net zo speels als een hondpup zelfs als het diertje al wat ouder is, iedere dag weer opnieuw beleven we veel lol met ze...
- als we werken liggen ze lekker te slapen in hun hok
- fretten zijn erg ondernemend, beslist niet saai dus!
- een fret wordt ouder dan een konijn of cavia
- het is een klein, licht diertje (makkelijk mee te nemen)
- bij een goede opvoeding redelijk zindelijk te krijgen

Wanneer kun je beter geen fret als huisdier nemen:

Als je weinig tijd hebt, moet je niet voor een fret kiezen. Eigenlijk moet je dan helemaal geen huisdier nemen. Ieder huisdier vraagt om aandacht. Het ene dier meer dan het andere. Een fret vraagt veel aandacht. Niet de hele dag door, maar wel iedere dag een paar uur. Nog meer redenen:

- als je weinig geld wilt uitgeven. Een jong fretje kost al gauw 60 euro. Dan heb je ook nog een hok voor het diertje nodig. Ieder jaar moet je het dier laten inenten tegen frettenziektes. De fret moet gecastreerd worden als je geen jonge fretjes wilt. En als het diertje ziek is moet je er ook mee naar de dierenarts... Medische verzorging is niet goedkoop!
- als je echt voor een knuffeldier zoals bijvoorbeeld een cavia of konijn kiest. Een fret is erg leuk om mee te spelen. Sommige fretten vallen na een dolle speelbui moe en voldaan bij je op schoot in slaap, maar de meeste fretten zijn niet zo knuffelachtig.
- als je niet de mogelijkheid hebt om het diertje los te laten in huis. Want een fret moet echt iedere dag minimaal twee uur los in huis kunnen ravotten. En als je fret nog jong is, is één keer per dag los lopen zelfs te weinig.
- als je een trouw diertje

Verder kan het diertje een plasje of poepje op plaatsen doen waar jij dat helemaal niet wilt! Of naast de poepbak omdat ze vindt dat het niet schoon genoeg meer is... (ze zijn dus niet altijd even zindelijk)

Je moet je huis aanpassen zodat het fretveilig wordt > kieren en gaten goed afsluiten, zodat de fret niet achter apparaten zoals bijvoorbeeld koelkasten, wasmachines, drogers of gasfornuis kan komen. Een fret kan ook aardig springen en klimmen en kan dus ook hogerop schade aanrichten in je huis!

Als ze schrikt kan ze haar anaalklier legen. Dan laat ze een hele, scherpe lucht achter (een soort windje maar dan heel vies!) die lang blijft hangen...

Je moet de poepbak iedere dag verschonen, het diertje voorzien van vers water en voer. De slaaplappen verschonen ... Een hoop te verzorgen dus!

Maar bovenal: heel erg goed opletten tijdens het spelen. Het is natuurlijk zonde als de spulletjes van je ouders, of je eigen speelgoed kapot wordt gemaakt. Maar dat is niet het ergste: een fret haalt zulke rare dingen uit, dat het ook gevaarlijk voor het fretje zelf kan zijn

HUISDIER?

Veel mensen denken dat de fret in het wild leeft. Deze mensen zijn in de ware met de blackfoot ferret die wel in het wild leeft (Nieuw Zeeland en Amerika). Dit is echter geen fret maar een bunzingsoort.

Het is jammer dat veel mensen denken dat een fret in het wild leeft.

Er zijn mensen die hun fret wel eens in het wild hebben losgelaten omdat ze dachten dat ze er toch wel zouden overleven. Het tegenovergestelde is echter waar: **een fret kan niet voor zichzelf zorgen** en zal dus **verhongeren** of verongelukken in het wild.

Een fret is zoals dat met een heel moeilijk woord heet een **gedomesticeerd dier**. Gedomesticeerde dieren zijn dieren die zijn getemd tot huisdieren. De fret is al eeuwenlang een huisdier. Al vóór de geboorte van Christus werd de fret door de mens als huisdier gehouden!

Zoals ons huisdier de hond van de wolf afstamt, stamt een fret van de **bunzing** af.

Door opgravingen (voorwerpen en skeletten), geschriften (boeken, brieven etc.) en schilderijen gemaakt in vroegere tijden komen we veel over het verleden te weten.

Op deze manier zijn we ook te weten gekomen dat de fret al jaren geleden als huis-, jachtdier werd gehouden. Vroeger werd de fret wel meer gehouden als jachtdier, tegenwoordig wordt de fret vooral als huisdier gehouden.

BEWEGEN EN SPELEN

Om te beginnen moeten fretten **veel bewegen**. Iedere dag (bijv. na school) moet je deze diertjes **ruim twee uur uit hun kooi** laten. Fretten willen graag iedere dag rennen en spelen. Als de fretten jong zijn, is één keer per dag los laten zelfs te weinig. Je kan deze diertjes niet, zoals men vaak (helaas) bij cavia's en konijnen doen, de hele dag in hun kooitje laten zitten.

Zou je deze dieren niet iedere dag uit hun kooi halen, dan worden ze ongelukkig. Dat kan je niet altijd direct merken. Soms merk je dat omdat ze bijterig worden.

Ook al zijn fretten al wat ouder, ze blijven **erg ondernemend**. Zodra je ze loslaat, gaan ze op onderzoek uit. Ze houden er van om planten uit te graven, kruipen overal in, achter of onder en reageren op alles wat beweegt.

Ze vinden het heerlijk om door lange afvoerbuizen te kruipen als je die voor ze neerlegt. Ook een lege doos

is heel interessant! Leg eens een plastic (kraak!)zak neer en ze worden er helemaal dol van! Ze duiken er in springen erop en leven zich er helemaal op uit. Laat ze alleen nooit alleen bij het spelen met zo'n plastic zak. Als ze in de plastic zak in slaap vallen, zouden ze er in kunnen stikken! Helaas zijn veel fretten dol op rubber. Al van ver ruiken ze je stuijterbal of de wieltjes van je speelgoedauto's. Heel veel speelgoed bevat rubber. Hier moet je erg voor oppassen. Behalve dat ze je speelgoed dan stukbij-

ten, slikken ze het rubber in. **Rubber wordt door de darmen niet verteerd**, waardoor de fret een verstopping krijgt in de darmen. Als de dierenarts dan niet héél snel ingrijpt, kan het slecht aflopen met jouw fretje!!!

VOEDING

Een aantal jaren geleden, toen er nog geen frettenvoer te koop was in Nederland, kregen de meeste fretten kattenvoer omdat, dat voer het meest lijkt op wat fretten nodig hebben. Nu is bij de meeste dierenwinkel wel goed frettenvoer te koop. Het geven van frettenvoer is beter dan kattenvoer.

Je kan de dieren iedere dag een bakje voer geven.

De fretten zullen niet alles meteen opeten. Vaak gaan ze het ergens anders in het hok verstoppert. Als jouw fretten vleesbrokjes uit een blikje krijgen, dan moet je wel een beetje oppassen dat het niet te lang blijft liggen. Het voer dat te lang blijft liggen, kan bederven of vliegen leggen er hun eitjes in! Je kan het voer dat de fretten niet opeten (en verstoppert!) beter weghalen en er wat droge brokjes bijleggen voor als ze later op de dag weer trek krijgen. Fretten eten namelijk de hele dag een beetje. Je moet dus zorgen dat er **altijd een gevuld bakje (droog) voer** in het hok staat!

Overigens kunnen fretten van, met name vleesbrokjes uit blik, sterker gaan ruiken.

Net als alle andere huisdieren is het ook voor de fretten belangrijk dat ze de hele dag **vers water** tot hun beschikking hebben. Dat kan je het beste geven uit een waterfles. Zo één die je ook voor een konijn gebruikt. Zou je een bakje water neerzetten, dan gaan de fretten ermee spelen en gooien de bak met water om.

Het is goed om in de gaten te houden hoe zwaar je fretten zijn. **Gewichtsverlies** is één van de eerste dingen waaraan je kan zien dat er iets met een fret aan de hand is.

Maar het verliezen van gewicht is ook afhankelijk van het seizoen. In het najaar wordt extra vet opgebouwd en gaat jouw fret ook meer eten. In het voorjaar verdwijnt dit extra vetlaagje weer. Een fret kan in het najaar soms zo veel aankomen dat het gewicht met 1/3 toeneemt. Om in de gaten te houden of jouw fretten te veel aankomen of te veel afvallen, kun je het beste regelmatig bijhouden hoe zwaar jouw fretten zijn. Je kunt je fretten **wegen** en het gewicht opschrijven zodat je het een volgende keer kan vergelijken. Je moet er een beetje handig in worden om je fretten te wegen. Waarschijnlijk willen jouw fretten niet stil blijven zitten op de weegschaal... Als je de rand van de weegschaal nou insmeert met een beetje roomboter of 'Ferretvite' (zie speciale frettenproducten), dan zullen ze wel eventjes blijven zitten om het lekkers op te likken en kun jij mooi kijken hoe zwaar ze zijn!

Vroeger dacht men dat je de fretten wel mocht verwennen met een klein stukje fruit. Tegenwoordig zegt men dat zelfs één rozijntje er al voor kan zorgen dat jouw fret erg ziek wordt. **Geen stukjes fruit tussendoor** dus!

HUISVESTING

(het hok of de kooi)

Misschien laat jij je fretten heel vaak los, toch is het fijn als je fretten ook lekker de ruimte hebben in hun hok. Tenslotte kunnen er altijd dagen zijn, dat ze door omstandigheden minder lang los mogen... Eén fret heeft een woonruimte nodig van minimaal 90 x 50 x 50 cm (**1,5 m² voor twee fretten**). En dat is alleen maar om in te eten en te slapen. Want in zo'n kleine ruimte kan een fret niet rennen en spelen! Hoe groter het hok, hoe beter natuurlijk!! Je kan natuurlijk een hok kopen. Maar als één van je ouders erg handig is, is het nog leuker om samen met je moeder of vader een hok te maken! Misschien hebben jullie nog een oude, stevige kast over die jullie kunnen ombouwen tot frettenhok. Dan hebben de fretten lekker de ruimte en hebben jullie een leuk hok om in huis te zetten.

Informatie voor je werkstuk of spreekbeurt over de fret

Hier zie je een voorbeeld van zo'n frettenhok:

Dit hok is gemaakt van een oud dressoir. Boven de deurtjes zitten ook nog lades, daarin kunnen mooi de verzorgingsmaterialen liggen! Omdat het hok op pootjes staat, liggen de fretten niet op de tocht...

Op de **bodem van de kooi** ligt niets, of je kan het bedekken met **oude lappen**. Leg geen zaagsel of hooi op de bodem! Fretten kunnen het benauwd krijgen als ze lange tijd hierin liggen. Het liefst liggen ze in een **hangmat** te slapen. Maar een bakje met een kleine, ronde opening waarin lappen liggen, vinden ze ook heerlijk. Het prettige van oude lappen is dat je het ook gemakkelijk kan verversen en wassen. Omdat fretten veel huidvet aanmaken, ruiken de lappen als snel naar de fretten. Door die lappen regelmatig te verversen, gaat het frisser ruiken in huis.

In het hok hoort ook een bak gevuld met **kattengrind**, waar de fretten hun behoeften in kunnen doen. Fretten zijn vaak **van nature zindelijk** en zullen dus netjes op de bak gaan zitten als ze moeten poepen of plas-sen. Die bak moet je iedere dag verschonen. Dan blijven de fretten zindelijk en het huis vrij van nare luchtjes...

Het hok mag je **niet in de volle zon** zetten. Je moet namelijk weten dat een fret niet tegen warme temperaturen kan. **Boven 30 graden Celsius is te warm!!!**

MEDISCHE VERZORGING

(naar de dierenarts)

Ook met een fret moet je regelmatig naar de dierenarts.

Het diertje heeft ieder jaar een **vaccin** nodig. Dat is een injectie met vloeistof die de dierenarts in het fretje spuit. Deze vloeistof zorgt ervoor dat het fretje bepaalde ernstige ziekten niet krijgt. **Carré (hondenziekte) en Rabiës (hondsdolheid)** zijn ziektes waar een fret gevoelig voor is. Zou een fretje zo'n ziekte krijgen, dan is dat levensgevaarlijk voor het diertje.

Maar ook een fretje kan de **griep** krijgen! Als jij griep hebt, kan je het beestje beter niet knuffelen.

Een fret is ook gevoelig voor de beruchte **vogelgriep**. Op het moment van het schrijven van deze informatie hebben we gelukkig nog geen vogelgriep in Nederland. Mocht er ook een dier met vogelgriep in Nederland gevonden worden, dan zullen fretten in huis gehouden moeten worden. Er wordt vanuit het ministerie geadviseerd om fretten niet in aanraking te laten komen met wilde vogels zoals bijvoorbeeld de eend.

Wees voorzichtig met het **veranderen van voedsel**. Een fret heeft heel gevoelige darmen. Zodra je van voedsel verandert, kan het diertje al **diarree** krijgen. Je moet het beestje ook niet zomaar met alles mee laten eten want anders kan het ook last van haar darmpjes krijgen! Zelfs het geven van 1 rozijntje kan er al voor zorgen dat het dier erge last van de darmen krijgt!

Als jouw fret diarree krijgt, moet je heel erg oppassen. Een dier dat diarree krijgt, verliest vocht. Fretten zijn maar heel kleine beestjes en **verliezen snel te veel vocht** waardoor het dier ernstig ziek kan worden. Bij erge diarree gelijk naar de dierenarts gaan!!!

Het kan ook zijn dat jouw fret last van **oormijt** krijgt. Dat zijn hele kleine beestjes die je zo met het blote oog niet ziet zitten. Ze zitten in de oren van je fretje. De fret heeft daar vreselijk **veel jeuk** van. Dat kan je soms zien doordat het dan vaak aan haar oren krabt. Als je er niets aan zou doen, dan krijgt het arme beestje last van **ont-**

stoken oren. Helaas zie je niet altijd aan een fret dat hij last van oormijt heeft. Mijn fretten hebben vaak last van oormijt zonder dat ik dat aan ze kan zien! Wat je dan wel ziet is donkerbruine smurrie in de oren van de fret.

Als fretten niet worden geholpen tegen de oormijt, krijgen ze op de lange duur een **middenoor ontsteking**. Dat kun je zien omdat ze hun kop scheef gaan houden. De fret krijgt dan ook koorts en is ernstig ziek.

Bij de dierenarts kun je Stronghold kopen. Dat is een kleine tube met vloeistof dat je tussen de schouderbladen van de fret (op de huid) leeg knijpt. Je moet dan Stronghold voor kittens nemen van 15 ml. Het is niet goedkoop, maar de fretten zijn ook meteen vlo-vrij!

DE VACHT

De meeste fretten in Nederland hebben een **wildkleur**, een **zandkleur** (sandy color) of zijn **albino**. Albino's zijn dieren die geen of bijna geen pigment in huid, haar en ogen hebben. Dat betekent dat deze dieren geen kleur in hun huid/haar hebben. Deze dieren zijn dan wit en hebben rode ogen.

Het rood in de ogen komt dan omdat ze ook geen kleurstof in de iris hebben. Het rood is de kleur van het bloed in de bloedvaatjes van de ogen.

Een fret heeft **een wintervacht en een zomervacht**. In het voorjaar en najaar komt de fret **in de rui**. Het diertje verliest dan veel

haar en krijgt er nieuw haar voor in de plaats. In de winter heeft de fret een dikkere en lichtere vacht dan in de zomer. Dat komt omdat de ondervacht dan voller is.

In de zomer hebben de meeste wildkleurige fretjes een duidelijk '**masker**'.

Het fretje dat je hiernaast ziet heeft haar wintervacht en heeft dus een minder duidelijk '**masker**'...

Als de fret gezond is, dan kan je dat aan de vacht zien. Het beestje heeft geen kale plekken en de vacht glanst.

Sommige fretten hebben een **kale staart**. Dat kan betekenen dat de fret ziek is, maar dat hoeft niet.

Vlooien

Zeker als je thuis ook nog een poes hebt die buiten loopt, is de kans groot dat jouw fretje wel eens last van vlooien heeft. Je zal dan bij de dierenarts een anti-vlooienshampoo voor je fret moeten halen. Je kunt ook een pipetje kopen dat je tussen hun schouderbladen in leeg knijpt. '**Stonghold**' is een goed middel tegen vlooien en **oormijt**. Dat kun je ook bij de dierenarts kopen. Vraag dan naar '**Stronghold**' voor kittens (15 mg).

OPVOEDEN

Als je jonge fretten krijgt, dan moet je er op letten dat deze diertjes **minimaal acht weken** zijn, voordat ze bij hun moeder weg gaan. Eerder niet! Ook al kunnen de diertjes al zelfstandig eten, de periode bij hun moeder is dan nog heel belangrijk. Zou je ze eerder weghalen, dan kan dat problemen geven met zindelijkheid, omgang met andere fretten en bij het opvoeden van je fretten.

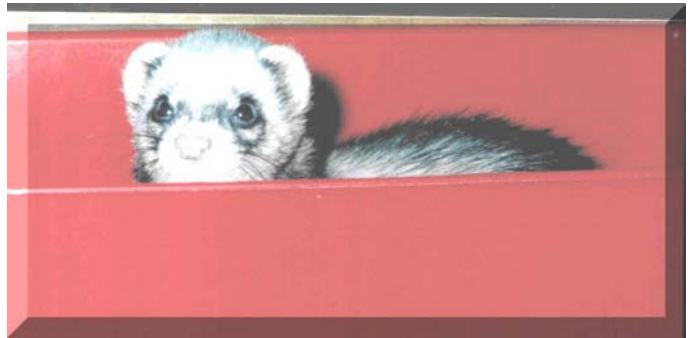
Bijten

Frettenpups en niet goed opgevoede volwassen fretten proberen hun baasje vaak uit. Door te gaan bijten, willen deze dieren de baas over je spelen. Als je dat toelaat of als je laat merken dat je bang bent, dan gaan fretten vaker bijten. Vanaf het begin moet je niet toelaten dat ze je bijten.

Pak een bijtende fret in haar nekvel om te laten zien wie de baas is! Als het diertje dan **geeuwt** is dat een goed teken. Ze geeft zich dan over. **In de nekvel beetpakken** is niet zelig, tenslotte doet een moederfret dat ook met haar jongen. Sla je fret nooit!

Behalve dat, dat wèl zelig is, zal ze je ook helemaal niet begrijpen!!

Als je je fret corrigeert, dan pak je het in de nekvel, schudt het diertje (zachtjes!) en zeg hard NEE.

Zindelijkheid

Helaas blijkt dat veel fretten soms na een bepaalde tijd behoorlijk wat poephoekjes gemaakt hebben in huis. Je merkt dat dit vooral gebeurt als er bijvoorbeeld een nieuwe fret bij komt.

Maar fretten zijn van nature al aardig zindelijk, zeker in het hok. In het hok hebben ze al een voorkeur voor een bepaalde hoek.

OP VAKANTIE

Een fret kan niet tegen temperaturen boven de 30 graden Celsius.

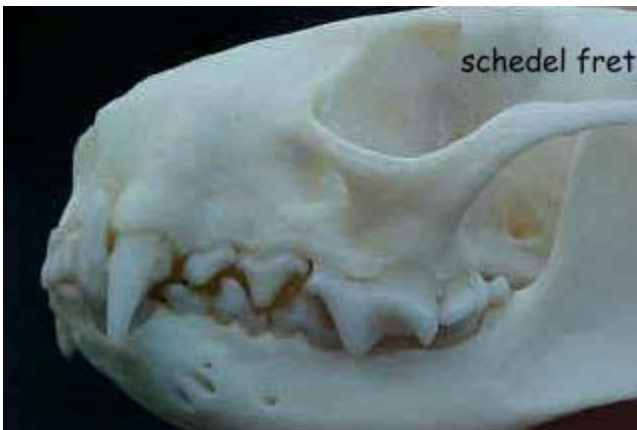
Naar een warm land op vakantie gaan is dus niet aan te bevelen. Ook een lange reis in een te warme auto kan fataal aflopen voor de fret. In de meeste gevallen zal dus besloten worden om het dier niet mee te nemen... Dat kan natuurlijk een probleem opleveren... Want niet iedereen kun je met je fretten 'opzadelen'. Ten slotte is niet iedereen even 'vrij' met fretten. Veel mensen weten niet hoe ze een fret moeten verzorgen en vaak is men bang dat ze gebeten worden door de fretten. Geef bij voorkeur je fretten alleen te verzorgen aan mensen die weten wat ze moeten doen!

Ook niet ieder pension heeft de mogelijkheid om fretten (goed) op te vangen. Tenslotte moeten de dieren dagelijks een lange tijd los gelaten worden.

Via frettenverenigingen en -stichtingen is vaak de mogelijkheid om via een bemiddelingslijst of via een forum op het internet een vakantieadres te regelen.

Nog een reden om lid te worden van een frettenclub!

HET GEBIT

Een fret is een vleeseter

Je kunt een fret wel af en toe verwennen met een rozijntje of een stukje appel. Maar jouw fret zal toch vooral vlees eten. Te veel fruit is zelfs niet goed. Je zal merken dat het diertje dan last van zijn buik gaat krijgen.

Om het vlees goed naar binnen te krijgen heeft een fret een **vleesetergebit**. Er zijn ook dieren die alleen maar insecten eten, die hebben een *insectenetergebit*, bijvoorbeeld een vleermuis. Dieren die alleen planten eten, hebben een *plantenetergebit*, zoals bijvoorbeeld het

konijn en de haas. Dan zijn er ook nog dieren die zowel planten als dieren eten. Deze dieren hebben een *allesetergebit*, zoals bijvoorbeeld apen. Mensen hebben ook een allesetergebit.

Melkgebit

Een fret is een **zoogdier**.

Jonge zoogdieren drinken melk bij hun moeder. Vandaar dat ze nog geen vlijmscherpe tanden hebben. Fretten worden dus net als mensenbaby's geboren zonder tanden. Na ongeveer 14 dagen krijgt een frettenpup melktandjes en na ongeveer 47-52 dagen krijgt de pup 'volwassen' tanden en kiezen. Tussen de 56-70ste dag vallen dan de melktanden uit. Een fret kan een beetje uit zijn doen zijn tijdens het wisselen. Soms eten ze niet zo goed omdat ze een beetje pijn in hun bek hebben.

Met een beetje geluk en goede ogen, vind je soms wat van die melkkiezen terug in het hok.

Informatie voor je werkstuk of spreekbeurt over de fret

Hieronder zie je de melk(knip)kiezen van een frettenpup met daarnaast de melktand van een mens:

Een fret krijgt uiteindelijk zowel links als rechts:
3 snijtanden boven en onder
1 hoektand boven en onder
3 onechte kiezen boven en onder, deze kiezen noem je ook wel premolaren
1 echte kies boven en 2 echte kiezen onder, deze kiezen noem je ook wel molaren
(soms komen er meer snijtanden voor)

Premolaren zijn kiezen die in de kaak aanwezig zijn bij de geboorte en door komen als melkgebit. Ze worden later vervangen voor blijvende kiezen. Deze kiezen worden gebruikt om het voedsel in stukjes te 'knippen' (knipkiezen).

Molaren zijn kiezen die later doorkomen. Dit zijn de laatste kiezen in de frettenkaak. Deze kiezen worden gebruikt om het voedsel te malen.

De tanden van een fret groeien niet door zoals bij konijnen.

Bij planteneters blijven de tanden en kiezen doorgroeien. Als je zelf een konijn hebt dan weet je dat misschien al. Bij de knaagtanden van een muis groeien de tandjes wel drie en bij een cavia wel vijf millimeter per week! Deze diertjes moeten dus flink op harde dingen door blijven knagen anders krijgen ze veel te lange tanden.

Net als bij andere vleeseters en alleseters groeit het gebit van een fret niet meer door. Door het gebruik worden de tanden en kiezen zelfs kleiner! Ze slijten af.

Vleeseters

Ik moet altijd een beetje griezelen als ik de **hoektanden** van een tijger of leeuw zie. Vleeseters hebben hoektanden als dolken. Dat moet ook wel want deze dieren hebben die hoektanden nodig om hun prooi te vangen! Met die hoektanden kan een vleeseter zijn prooi stevig vast houden. En als de prooi eenmaal gevangen is, heeft een vleeseter geen mes en vork bij zich om het vlees in stukjes te snijden. Met zijn hoektanden scheurt hij het vlees in stukken...

De kiezen van een vleeseter zijn niet plat zoals bij ons, mensen. Ze zijn puntig en scherp. We noemen zulke kiezen: **knipkiezen**. Bij het eten glijden deze kiezen voor een deel langs elkaar. Net als de twee helften van een schaar. Een vleeseter kan er niet mee kauwen, maar het krijgt er dus wel grote stukken vlees mee klein.

De kiezen achterin de kaak zijn wat vlakker en snijden niet langs elkaar zoals de knipkiezen. Deze kiezen worden gebruikt om het voedsel te malen.

De snijtanden zijn maar heel klein bij vleeseters. Die worden gebruikt om restjes vlees van het bot te rasp. Maar deze tanden worden ook gebruikt om de eigen vacht schoon te houden!

Natuurlijk heeft een fret niet zo'n grote kaak als een tijger of leeuw. De kiezen en tanden zijn veel kleiner. Maar als je wel eens door een spelende fret gebeten bent, kun je je voorstellen dat het kleine beestje een goede jager is!

Tandsteen

1 keer per jaar ga je met je fret naar de dierenarts voor een jaarlijkse controle. Tijdens die controle krijgt de fret zijn inentingen. Voordat de dierenarts het diertje zijn inentingen geeft, luistert hij eventjes naar het hartje van de fret. Hij kijkt of het diertje oormijt heeft, maar controleert ook of het gebit er nog goed uit ziet. Hij kijkt of er bij de fret geen stukken tand zijn afgebroken. Soms ziet de dierenarts dat het diertje tandsteen heeft. Tandsteen is een bruin-groene neerslag van voedselresten die hard is geworden.

Het geven van harde brokjes is goed tegen tandsteen. Zie je toch tandsteenvorming dan kun je samen met papa of mama kijken of je het er *-voorzichtig!* met je nagel af kunt krabben. Als dat niet of niet voldoende lukt, moet je eventjes bij de dierenarts langs gaan.

Als een fret veel last van tandsteen heeft, zal de dierenarts het diertje onder narcose (= een diepe slaap) brengen en dan met een speciaal apparaat het tandsteen verwijderen. De dierenarts kijkt dan meteen of er tanden of kiezen los zitten of ontstoken zijn. Dan kan hij dat ook meteen behandelen.

Een dierenarts is dus niet alleen een dierendokter maar ook een dierentandarts!

Gebit en leeftijd

Aan het gebit van levende wezens kun je zien hoe oud ze ongeveer zijn. Vooral bij paarden (planteneter) kun je dat goed zien omdat de tanden en kiezen van een paard in de loop der jaren nog behoorlijk veranderen. Een paard houdt een aantal jaren zijn melkgebit en wisselt dan in een paar jaar het gebit. Ook gaan de snijtanden na een aantal jaren steeds schuiner staan. Een paardenkoper kijkt daarom altijd goed naar het gebit voordat hij overgaat tot het kopen ervan. Daar komt ook ons spreekwoord: 'Je moet een gegeven paard niet in de bek kijken' vandaan!

Zoals je net hebt gelezen heeft een fret slechts enkele weken het melkgebit. Maar als een fret wat ouder wordt, kan bijvoorbeeld de dierenarts aan de slijtage van het gebit zien hoe oud het dier ongeveer is.

JAGEN MET FRETEN

Jagen met fretten heet fretteren

Het zogenaamde **fretteren** gaat als volgt:

<<Een jager of jachtopzichter gaat in de vroege ochtenduren met zijn fret in een transportkist of tas op stap.

>>Bij een bewoond konijnenhol aangekomen worden eerst alle **uitgangen** opgezocht en - op één na - **afgesloten met netten**. Als dit klaar is wordt de fret in de nog open pijp losgelaten, die vervolgens eveneens wordt afgesloten. Zodra de konijnen, die zich in het holcomplex opgehouden hebben, lucht krijgen van de fret gaan zij op de vlucht. Ze stormen naar buiten en nemen het netje, dat over de uitgang ligt met zich mee. Ze stappen dan in de mazen van het net en raken erin verstrikt

waardoor ze niet ver meer komen. Ze kunnen dan gemakkelijk door de jager en zijn helpers worden gepakt en eventueel gedood.

Zodra het fretje zich bij één van de in- of uitgangen vertoont, wordt deze opgepakt en in het kistje of de tas teruggezet.

Het kan zijn dat een fret zich aan een konijn vergrijpt, dat te lang in het hol is blijven zitten. Dan kan het uren duren voordat de fret naar buiten komt. Een fret wordt namelijk soms hongerig meegenomen op jacht, zodat ze fanatiek zijn. Als ze zich dan aan een konijn vergrijpen, vallen ze vaak moe maar voldaan in slaap in het konijnenhol. Sommige jagers gebruiken daarom ook een fret die is gemuilkorfd of een fret met een halsband met belletjes zodat de konijnen nog eerder worden opgeschrikt en meer kans hebben om levend uit het hol te komen.

In plaats van netten kan een jager ook een geweer gebruiken. Ook in dit geval wordt het dier gebruikt om de konijnen uit hun hol te verjagen. Maar de uitgangen worden nu niet afgesloten. Het naar buiten stormende konijn wordt dan door de jager en zijn helpers neergeschoten.

Er zijn ook jagers die de konijnen op plaatsen waar ze niet gewenst zijn (bijvoorbeeld iemands tuin, moestuin) vangen en ze dan uitzetten op plekken waar ze geen kwaad kunnen...

Soms is het echter nodig om konijnen te doden omdat er teveel konijnen in een bepaald gebied voorkomen, waardoor er verschillende dodelijke ziektes onder de konijnen kan uitbreken...

De zwart-wit foto's op deze pagina komen van Corbis.com

